

Az INSPIRE keretirányelv talajtani alkalmazása az Európai Unió keretein belül

Dobos Endre, Holndonner Péter

Miskolci Egyetem - Műszaki Földtudományi Kar, Földrajz Intézet
Természetföldrajz-Környezettan Intézeti Tanszék; 3515 Miskolc-Egyetemváros

Bevezetés

Munkánk célja bemutatni az Európai Parlament és Tanács „Az Európai Közösségen belüli térinformációs infrastruktúra (INSPIRE) kialakításáról” című irányelvét, és az erre épülő „GS Soil” projekt céljait, felépítését és az eddig elért eredményeket.

Az INSPIRE irányelvről

Európa sokszínűsége nemcsak nemzetiségi- vallási- vagy kulturális világában rejlik, hanem az államok által létrehozott és használt adatbázisok rendszerében is megtalálható. Az európai szinten történő közös gondolkodás megkívánja, hogy meglévő adatbázisaink közös nevezőre kerüljenek, és a felhasználhatók által egységesen elérhető, döntéstámogatási rendszert alkosson. Ennek elérését támogatja az INSPIRE direktíva.

A hatodik környezetvédelmi cselekvési program (2002. július 22-i 1600/2002/EK európai parlamenti és tanácsi határozat) megköveteli az integrált közösségi környezetpolitikát helyi és regionális szinten. Ennek megvalósításához viszont megfelelő minőségű, és rendszerezett adatok szükségesek. Ebből a célból alkotta meg az Európai Parlament és Tanács a 2007/2/EK számú irányelvét, az INSPIRE direktívát, amely 2007. március 14-én került elfogadásra. Feladata szabályozni és kötelezni a tagállamokat, a környezetpolitikához szükséges adatok (metadatok, téradatok) szolgáltatására és megosztására, úgy hogy a tagállamok által kialakított térinformációs infrastruktúrák összeegyeztethetőek, valamint közösségi és határokon átnyúló viszonylatban is használhatóak legyenek. A direktíva nem kötelez új adatok gyűjtésére, mert alapvetően meglévő adatbázisokra épít. A folyamat koordinálását az Európai Bizottság Közös Kutatóközpontja (Joint Research Centre - JRC) látja el.

Az irányelv az Európai Unió Hivatalos Lapjában 2007. április 25-i kihirdetését követő huszadik napon lépett hatályba, amely minden tagállamára vonatkozik. Az irányelv megvalósításához, a tagállamoknak 2009. május 15-ig kell a saját jogszabályi feltételeket megteremteni. A magyarországi rendelkezések ennek megfelelően változtak. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény módosításáról szóló 2008. évi XCI. törvény 30.§ a) pontja szolgálja a direktívát. Emellett módosították a szakminisztériumok (FVM, KvVM,

NFGM) működési szabályzatait, hogy a minisztériumok, illetve az általuk felügyelt szervezetek, intézmények, hatóságok szükségszerű jogszabályi háttérrel biztosítani tudják az irányelvben előírt adatszolgáltatást, illetve adatmegosztást.

Az INSPIRE nyomon követésre és jelentéskészítésre vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 2009. június 5-i 2009/442/EK bizottsági határozat szól.

A GS Soil projektről

Az INSPIRE direktíva alapvetően mindenféle téradatra kiterjed. Ezért tematikus programok indultak, hogy az - esetünkben a környezeti, azon belül a talajokra vonatkozó - téradatok harmonizációja megfelelő szakértői háttérrel történjék.

Az eContentplus* „INSPIRE-kompatibilis geoadat-szolgáltatás felmérése és stratégiai fejlesztése az Európai Talajadatbázishoz” (,Assessment and strategic development of INSPIRE compliant Geodata-Services for European Soil Data [GS Soil]”) című 36 hónap időtartamú projektje 2009. június 1-jén indult. A projekt vezetője, az Alsó-Szászországi Környezet- és Éghajlatvédelmi Minisztérium által felügyelt Német Környezet-információs Portál (PortalU).

*Az eContentplus programot „a digitális tartalmat Európán belül hozzáférhetőbbé, felhasználhatóbbá és hasznosíthatóbbá tevő, többéves közösségi program létrehozásáról” szóló EP és Tanács 456/2005/EK 2005. március 9-i határozata hívta életre.

A program keretében, kifejezetten a talajtani adatbázisokra vonatkozó **GS Soil** - az Európai Talajvédelmi Stratégiának megfelelően - kapcsolatot teremt a meglévő talajadatok és a térbeli adatbázisok között, amely által egységes, rendszerezett, hozzáférhető talaj adatokból álló adatbázisokat tud szolgáltatni az Európai Unió felé.

A projektbe bevont 18 EU-s országból 34 intézmény 7 munkacsoportban dolgozik. A munkacsoportok (WPs), az alább felsorolt feladatok szerinti folyamatnak megfelelően épülnek egymásra.

A GS Soil feladatai:

- Az elérhető adatok felkutatása adatszolgáltatók bevonásával
- Az adatok adott célnak megfelelő felhasználhatóságuk megállapítása
- Az adattípusok és a változók definiálása
- Metaadatok meghatározása, szabványosítása
- Az adatbázisok harmonizálása
- Az harmonizált adatbázisok elérhetővé tétele a megfelelő felhasználók számára
- A felhasználás nyomon követése
- Visszajelzések alapján a rendszer javítása

A metaadatokról

A Miskolci Egyetem Földrajz Intézete a „WP3” munkacsoport vezetését látja el. A munkacsoport, az INSPIRE direktívának megfelelően meghatározza a bejövő adatbázisok

metaadatait. Megvizsgálja a beérkező adatok „leíró adatait” (metaadatait), amelyeket harmonizál a nemzeti és nemzetközi szabvány előírások alapján. A tagállamoknak ezért metaadatok formájában leírást kell készíteniük az elérhető téradatkészleteikről és -szolgáltatásairól.

A térinformációs metaadatoknak fő információtartalma: az adatfájl típusa, az adat geometriai leírása, a koordináta- és vetítési rendszere, esetleges felhasználhatósági jogosultsága, és az adat „létrehozásának” dátuma, mérési módszere stb. Az utóbbin kívül mindegyik leíró adat egzakt, illetve átváltható/átszámítható, ellenben a mért adat mérési eljárása, mintavételi módja országonként változó, hiszen a talajparaméterek vizsgálatának különböző tudománytörténeti fejlődése követte a nemzeti sajátosságokat. Ezért előfordul, hogy, például két ország azonos mértékegységű talajadata, más mérési protokoll szerint készült, melynek következtében a két talajadat közvetlen módon nem összehasonlítható. Tehát nélkülözhetetlen a standardizált (ISO 19115:2003) metaadatok létrehozása, amely az adatszolgáltatók, felhasználók és az elméleti szakemberek közös érdeke.

A munkacsoport feladata meghatározni, hogy a talajadatok milyen mértékben és milyen pontossággal jelenjenek meg a méretarányhoz képest. Azaz lokális, kistérségi, regionális, országos és EU-s szinten, mely adatok (adatosztályok) megjelenítése szükségesek és lehetségesek a megfelelő igények kielégítésére.

Irodalomjegyzék

EP és Tanács 2007/2/EK irányelve. (2007. március 14.), EU Hivatalos Lapja (2007. április 25.) L108/1-10

EP és Tanács 456/2005/EK határozata. (2005. március 9.), EU Hivatalos Lapja (2005. március 24.) L79/1-8

Európai Bizottság 2009/442/EK határozata. (2009. június 5.), EU Hivatalos Lapja (2009. június 11.) L148/18-26

Magyar Köztársaság 2008. évi XCI. törvény 30.§ a) pontja

Dobos Endre (2010): INSPIRE for the soil science community (kézirat)

www.gssoil.eu

www.gssoil-portal.eu

www.portalu.de

www.inspire-geoportal.eu

http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/index_en.htm

<http://inspire.jrc.ec.europa.eu/>

The INSPIRE Directive of the EP and the Council and the GS Soil project

E. Dobos, P. Holndonner

University of Miskolc - Faculty of Earth Science and Engineering
Institute of Geography, Dept. of Physical Geography and Environmental Sciences

Besides the colourful cultural, national diversity, European Union represents a complex and very diverse spatial data infrastructure as well. All countries have their own database structure, therefore interoperability between the nations is often complicated. The Directive 2007/2/EC of the European Parliament and of the Council of 14 March 2007 establishing an Infrastructure for Spatial Information in the European Community (INSPIRE), defines the workflow to create a harmonized database with well-defined metadata for the EU and the users.

The establishment of the Soil Thematic Strategy and the new transboundary EU approach for protected sites management have enforced the link between soil conservation and best practice use and geo-information. This has generated the need for interoperable, accessible and harmonised datasets for the EU. The link is also addressed by the INSPIRE Directive which pursues an EU Spatial Data Infrastructure to support environmental policies.

GS Soil aims at establishing a Best Practice Network dealing with a cluster of the data themes listed in the Annexes I to III of the INSPIRE Directive (2007/2/EC) and focused on soil related issues.

The main objective of the GS Soil is to:

- involve stakeholders and soil data providers;
- share datasets and best practices;
- improve and stimulate exploitation and
- the re-use of information on soils

Our Institute is the leader of the Metadata Work Package in the GS Soil. The main task is to define standardised and harmonized metadata profile and create a framework, where all these national datasources could be used together as joint datasets. This framework, (let's call it INSPIRE directive) has 5 major components:

- Metadata
- Interoperability of spatial data sets and services
- Network services (discovery, view, download, invoke)
 - Made available through the European geo-portal
- Data and Service sharing (policy)
- Coordination and measures for Monitoring & Reporting [DOBOS E., 2010]

Keywords: INSPIRE, GS Soil, soil data, metadata